

प्रायोगिकाभ्यासः

I. वाक्येषु रञ्जितपदेषु सन्धिविच्छेदं कृत्वा सन्धेः नाम अपि लिखत।
(निम्नलिखित वाक्यों में रंगीन पदों का संधि-विच्छेद कीजिए तथा संधि का नाम भी लिखिए।)

1. सा प्रौढा कुतः अगच्छत्?		+	
2. नवौषधिः कुत्र अरक्षत्?		+	
3. तं विशालं भवनं पश्य।		+	
4. उत्तिष्ठः पुत्र! सूर्योदयः अभवत्।		+	
5. अहम् न जाने, पुस्तकं तवेति।		+	
6. छात्रः हितोपदेशं शृणोति।		+	
7. अहम् वधूत्सवे नृत्यामि।		+	

8. देवर्षिः नारदः आगतः।

देव + ऋषि

9. अद्यैव मरणमस्तु युगान्तरे वा।

अद्य + एव

10. सर्वप्रथमं गणेशं पूजयामि।

गण + शं

II. निम्नलिखितवाक्येषु रञ्जितपदेषु सन्धिं कुरुत।
(निम्नलिखितवाक्यों में रंगीन पदों में संधि कीजिए)

1. यदा सः खादिष्यति तदा + एव सा खादिष्यति।

तदेव

2. अस्मिन् विषये अस्माकम् मत + ऐक्यम् एव।

मतेक्यम्

3. तत्र + एव मम मित्रम् क्रीडति।

तत्रैव

4. अद्यावकाशः न + एव अस्ति।

अद्यैव

5. द्वौ + एव नरौ धन्यौ शूरः दाता च।

द्वौव

6. अद्य + अहम् मित्रेण सह शुक्रतालम् गतवान्।

अद्याहम्

7. अत्र + एव कश्चन् महातपस्वी वसति।

अत्रैव

8. भक्ताः देव + आलये अर्चयन्ति।

देवआलये

9. क्व तत्र भवान् मम + आर्यो रामः?

क्वतत्र

10. तस्य गाथा अद्य + अपि स्मरणीया अस्ति।

अद्यापि

III. निम्नलिखितेषु रञ्जितपदेषु सन्धिं सन्धिच्छेदं वा कुरुत।
(निम्नलिखित रंगीन पदों में संधि या संधिच्छेद कीजिए।)

1. पुत्री! किञ्चित् लो + अनम् आनय।

लवानम्

2. अधुना मा क्रीड। इति मात्राज्ञा अस्ति।

मात्र + आज्ञा

3. आगच्छतु भवान्! सु + आगतम् तव।

सुस्वागतम्

4. माता सर्वदा + एव पुत्रहितम् अभिलषति।

सर्वदैव

5. हिमालयः भारतस्य रक्षकः।

हिम + आलयः

6. महा + उदय अत्र पश्य।

महाउदय

7. सा तु लतैव वृक्षोपरि।

नता + एव

8. स्नानाय चलत, नदी + अत्र वहति।

जद्यपि

9. बाला + एका आगता।

बालिका

10. विक्रम + उर्वशीयस्य रचयिता कः आसीत्?

विक्रम उर्वशीयस्य

IV. दत्तविकल्पेभ्यः उचितं पदं चित्वा रञ्जितपदेषु सन्धिः सन्धिच्छेदं वा कुरुत।

(दिए गए विकल्पों से रंगीन पदों का संधि अथवा संधि-विच्छेद चुनिए।)

1. 1. अस्माकं विद्यालये अद्य + अवकाशः अस्ति।

(i) अद्यवकाशः

(ii) अद्यअवकाशः

(iii) अद्यावकाशः

2. हरिः दैत्यारिः अस्ति।

(i) दै + त्यारिः

(ii) दैत्य + अरिः

(iii) दैत्य + आरिः

3. एकां सूक्तिम् लिखत।

(i) सू + उक्तिम्

(ii) सु + उक्तिम्

(iii) सुक् + तित्म्

4. अयं छात्रः सर्वोत्तमः अस्ति।

(i) सर्वः + उत्तमः

(ii) सर्वो + त्तमः

(iii) सर्व + उत्तमः

5. नवोढा अत्र एव आगच्छति।

(i) नव + ऊढा

(ii) नवो + ढा

(iii) न + वोढा

6. मह्यं गंगोदकम् प्रयच्छ।

(i) गंगो + दकम्

(ii) गंगा + ओदकम्

(iii) गंगा + उदकम्

7. परमेशः तु सर्वम् पश्यति।

(i) प + रमेशः

(ii) परम + इशः

(iii) परम + ईशः

8. यद्यपि त्वं सत्यं न वदसि तथापि शृणोमि।

(i) यदी + अपि

(ii) यद्य + अपि

(iii) यदि + अपि

9. देव्युवाच—“वरं वृणीष्व।”

(i) देवि + युवाच

(ii) देवी + उवाच

(iii) देव् + युवाच्

10. तम् गायकः अत्र एव गायति।

(i) गा + यकः

(ii) गाय + कः

(iii) गै + अकः

